

3.07 Extra informatie Damwoude, een hand-out

De gemeente Damwoude, waaruit onze laatste aanwinst afkomstig is, betreft een fusie van drie dorpen in 1971 te weten: Akkerwoude, Murmerwoude en Dantumawoude.

Al de drie dorpen zijn ontstaan in de Friese Wouden op een zandrug tussen Rinsumageest en Driesum. In vroege tijden was het namelijk goed mogelijk om op de zandgrond te bouwen en niet op de kleigronden, die namelijk nogal eens bedreigd werden door de zee.

De Friese wouden is een arme streek en haar bewoners gingen regelmatig naar Drenthe om te gaan werken een in veengebieden. Als men dan wat geld verdiend had dan kwam men terug.

In het begin van de 20e eeuw ontstaat er wat industrie in dit gebied, met name in de cichoreifabrieken maar deze arbeid eindigt weer in de 20/30 jaren van de vorige eeuw waarna men weer terugvalt op de landarbeid.

Het huisje dat herbouwd is in het museum, is een zogenaamd Wâldhûske dat heeft gestaan aan de Kleine Laan en werd rond 1880 gebouwd. Rond de eeuwwisseling, van 19^e naar de 20^e eeuw, woonde en Jan Pieters Postma in het huisje, gevolgd door Eelke Sjoukes Wijnsma en sinds 1912 werd het huisje bewoond door Klaas Sipkes Feenstra met 11 kinderen en dan heeft men "achter it sket" nog ruimte voor de huisvesting van de geit.

In 1920 wordt het huisje verbouwd, er komt een nieuwe achtermuur en —deur en vanaf dan woont de familie van Klaas Sipkes Wijnsma en Trijntje Wijnsma-van der Hoek samen met hun 7 kinderen in het huisje. Klaas werkt gedurende korte tijd op de cichoreifabriek maar zijn beroep is voor het grootste gedeelte landarbeider geweest.

Wat wil het museum met Damwoude laten zien. ?

Wij willen het beeld laten zien van Nederland vlak na de tweede wereldoorlog en kiezen dan voor de periode 1946/'47 omdat dan dit huisje van elektriciteit wordt voorzien en hiermee het begin van de elektrificatie van het platteland, een modernisering die niet overal evenzeer gewenst werd kunnen laten zien dit

in tegenstelling tot de Boerderij Beerta, die geen elektra bezit en een aanvulling op de "stedelijke" Tilburgse huisjes.

Daarnaast bestaat er een relatie met de "Freia" want haar arbeiders zullen in dergelijke woningen hebben gewoond want tot ver in de jaren '50 waren er voor arbeidersklasse geen andere woningen beschikbaar.

Het huisje is in onze ogen erg klein; ca. 9 vierkante meter en daar verbleef een gezin met 7 kinderen maar een van de oorspronkelijke bewoners verlangd vaak terug naar het kleine huisje want zijn huidige woonkamer is hem te groot. Er waren 4 bedsteden, later drie.

In de museale periode sliepen vader/ moeder in een bedstede, een nog thuis wonende dochter in een bedstede, twee kleinkinderen in een bedstede en lagen twee volwassen zoons op zolder.

Een van de kleinkinderen is de laatste bewoner van dit huisje geweest tot 1996. In 1940 wordt het klompenhok aan het huis gebouwd, men liet hier de klompen achter en liep verder op kousenvoeten, bovendien fungeerde dit hok als wasruimte.

In het huis was wel elektrisch licht maar geen stromende water, pas in de jaren '60

kwam er een koudwaterkraantje. En water moest gehaald worden bij een gemeenschappelijke pomp op ca. 800 meter. Waswater haalde men uit de dobbe. Buiten stond de plee.

Het gezin at niet gezamenlijk aan tafel, daarvoor was geen ruimte. Men at met het bord op schoot in een stoel of op de grond.

De dagen waren lang en hard. Men werkte van 4/5 uur 's morgens tot 's 6/8 's avond dan las men de krant, deed nog wat karweitjes in loondienst en ging slapen. Dit gezin kon 's avonds naar de radio luisteren die men gewonnen had in de loterij.

Literatuur:

* Damwoude van 1900 tot nu (5 exemplaren aanwezig bij Bea Hoogland ter roulatie)